लघ्वादिके (।ऽ) १त्रिकले गणे शब्दार्थचि० । २लक्षणे च "चक्रे प्रजाः स्वाः सनिमेषचिह्नाः" "स्वनामचिह्नं निचखान सायकम्" रघुः ।

चिह्नकारिन् त्रि० चिह्नं करोति कृ–णिनि । १चिह्नकर्तरि २घोरदर्शने विश्वः स्त्रियां ङीप् ।

चिह्नधारिन् त्रि० चिह्नं धारयति धारि–णिनि । १चिह्नयुक्ते स्त्रियां ङीप् सा च २श्यामालतायां शब्दच० ।

चिह्नित त्रि० चिह्न–कर्म्मणि क्त । १अङ्किते २लाञ्छिते । "दिवा चरेयुः कार्य्यार्थं चिह्निताः राजशासनैः" मनुः ।

चिह्ल पु० चिह्न+पृषो० (गान्धारी) पर्व्वतप्रसिद्धे वृक्षभेदे शब्दार्थचि० । स्वार्थे क । तत्रार्थे "चिह्लकोवातनिर्हारी श्लेष्मघ्नोधातुपुष्टिकृत् ; आग्नेयो विषहृत्तस्य फलं मत्स्यनिषूदनम्" भावप्र० ।

चीक मर्षणे वा चु० उभ० पक्ष भ्वा० पर० सक०सेट् । चीकयति ते चीकति अचीचिकत् त अचीकीत् ।

चीचीकुटि अव्य० शारिकादिशब्दानुकरणे "चीचीकूटीति वाशन्ते सारिका वृष्णिवेश्मसु" भा० मौ० २अ० । "चीचीकूटीति वाशन्तं त्वामद्य न शृणोमि किम्" हरिव० २०अ० । [राजनि० ।

चीडा स्त्री चिड–पृषो० । स्वनामख्याते गन्धद्रव्ये ।

चीन पु० चि-नक् पृषो०दीर्घः । "कश्मीरं तु समारभ्य कामरूपात्तु पश्चिमे । भोटान्तदेशोदेविशि ! मानसेशाच्च दक्षिणे । मानसेशाद्दक्षपूर्व्वे चीनदेशः प्रकीर्तितः" शक्तिसङ्गमतन्त्रोक्ते १देशभेदे । सोऽभिजनोऽस्य अणः तद्राजाणो वा बहुत्वे लुक् । २तद्देशवासिषु तन्नृपेषु च ब० व० । "वाजिनां च सहस्राणि चीनदेशोद्भवानि च" भा०उ० २७अ० । अयञ्च देशः वृ० सं० १४अ० कूर्म्मविभागे ऐशान्यामुक्तः । ऐशान्यामित्युपक्रमे "वनराजकिरातचीनकौलिन्दाः" "यवनाश्चीनकाम्बोजा दारुणाम्लेच्छजातयः" भा० भी० ९अ० जनपदोक्तौ । तद्देशनृपाश्च क्रियालोपात् शनैर्वृषलत्वं गताः यथाह मनुः "शनकैस्तु क्रियालोपादिमाः क्षत्रियजातयः । वृषलत्वं गता लोके ब्राह्मणादर्शने न च । पौण्ड्रकाश्चोड्रद्रविडाः काम्बोजाः यवनाः शकाः । पारदाः पह्लवाश्चीनाः किरातादरदाः खसाः" । ४तद्देशजे वस्त्रभेदे च "कार्णाटीचीनपीनस्तनवसनदशान्दोलनस्पन्दमन्दः" उद्भटः । ५व्रीहिभेदे अष्टादशधान्यशब्दे ५२४पृ०दृश्यम् । "चीनकः कङ्गुभेदोऽस्ति स ज्ञेयः कङ्गुवद्गुणैः" भावप्र० । ६सूत्रे ७मृगभेदे च मेदि० । ८पताकायां न० त्रिका० । ९सीसके न० रत्नमाला तन्त्रोक्ते १०तद्देशवासिजनानामाचारभेदे पु० । पृषो० अस्य णत्वमपि वदन्ति । ११चीनकर्पुरे राजनि० ।

चीनकर्पूर पु० चीनोपपदः कर्पूरः । कर्पूरभेदे राजनि० ।

चीनज न० चीने तद्देशे जायते जन–ड । १तीक्ष्णलौहे राजनि० । २चीनजातमात्रे त्रि०

चीनपिष्ट न० चीनस्य सीसकस्य पिष्टं चूर्णं ६त० । (चीनेर सिन्दुर) १सिन्दूरभेदे हेमच० । चीनं पिष्टमिव । २सीसके राजनि० ।

चीनवङ्ग न० चीनभवं वङ्गम् । सीसके राजनि० ।

चीनांशुक न० कर्म्म० । चीनाख्ये पट्टवस्त्रभेदे "चीनांशुककेतुसालम्" कुमा० । "चीनांशुकमिव पीनस्तनजघनायाः कुलीनायाः" उद्भटः ।

चीनाक पु० चीनं तदाकार म कति अक–अण् । (चीनिया) कर्पूरभेदे । "चीनाकसंज्ञः कर्पूरःकफक्षयकरः स्मृतः । कुष्ठकृमिविषहरस्तथा तिक्तरसश्च सः" भावप्र० ।

चीनाकर्कटी स्त्री चीनमिव स्वादुः कर्कटी पृषो० दीर्घः । १राजकर्कट्यां चित्रकूटप्रसिद्धकर्कटीभेदे राजनि० ।

चीभ प्रशंसायां भ्वा०आत्म० सक० सेट् । चीभते अचीभिष्ट । चिचीभे ऋदित् अचिचीभत् त ।

चीर न० चि–क्रन् दीर्घश्च । १वस्त्रखण्डे मेदि० । (कानि) "चीराणि किं पथि न सन्ति दिशन्ति भिक्षाम्" शान्तिश० । २वृक्षत्वचि सुभूतिः । ३गोस्तने ४वस्त्रभेदे ५रेखा लक्षणभेदे मेदि० । ६वस्त्रमात्रे ७चूड़ायां ८सीसके हेमच० । ९लिखनभेदे १०वलकले च शब्दार्थचि० "तं कदाचित् तपस्यन्तमार्द्रचीरजटाधरम्" भा० व० १८७अ० । "चेरुश्चीरपरिग्रहाः" कुमा० । [स्वार्थे क । चीरशब्दार्थे

चीरक न० चीर+संज्ञायाम् कन् । विकारलेखने विश्वः ।

चीरपत्रिका स्त्री चीरमिव पत्रमस्याः कप् अत इत्वम् । चञ्चुशाके राजनि० ।

चीरपर्ण पु० चीरमिव पर्णमस्य । शालवृक्षे राजनि० ।

चीरनिवसन पु० चीरं निवसनं वस्त्रं यत्र । "ऐशान्यामित्युपक्रमे "पौरवचीरनिवेशनत्रिनेत्रमुञ्जाद्रिगन्धर्वाः" वृ०सं०१४ उक्ते १देशभेदे २तद्देशवासिषु ३तन्नृपेषु ब०व० । ४चीरधारिणि त्रि० [सर्पजाः" सुश्रुतः ।

चीरल्लि पु० । पक्षिभेदे "धारयेदपि जिह्वाश्च चापचीरल्लि

चीरि स्त्री चि–वा० क्रि दीर्घश्च । १नेत्रांशुके शब्दरत्ना० । २झिल्लिकायां ३कच्छटिकायां शब्दार्थचि०